

# De REKS in Hart van Brabant

*Dit hoofdstuk gaat in op de Regionale Energie- en Klimaatstrategie in de regio Hart van Brabant. Zo komt het verschil met de andere RES'en aan bod, net als de besluitvorming, de rol van inwoners en de regionale planning.*

## Waarom hebben wij een REKS en geen RES?

We hebben te maken met twee 'veranderingen': allereerst moeten we van de Nederlandse overheid over op volledig duurzame energie. Dat betekent dat we voor het verwarmen van onze woningen over moeten stappen op een alternatief voor aardgas, en dat we onze elektriciteit duurzaam gaan opwekken.

Tegelijkertijd zorgt klimaatverandering nu al voor extremer weer. Denk aan langere en hetere zomer en heviger neerslag. Daar moeten we onze omgeving op aanpassen. Dat gebeurde eerder al met bijvoorbeeld het project 'ruimte voor de rivier', maar ook nu wordt nog over oplossingen nagedacht. Zo denken we na over het voorkomen van hittestress in steden, het langer vasthouden van regenwater en het aanleggen van een aparte riolering voor regenwater ('blauwe aders').

Beide veranderingen hebben grote invloed op onze werk- en leefomgeving. Door de energietransitie en klimaatadaptatie tegelijk te doen, creëren we koppelkansen. Zo richten we in één keer een toekomstbestendig landschap in voor de komende decennia en laten we de natuur winnen.

## Wat staat er (niet) in de REKS?

In de REKS staat hoe wij willen zorgen voor een toekomstbestendige regio, met respect voor mens en natuur. We brengen in kaart hoe en waar we energie kunnen besparen en duurzaam kunnen opwekken. Ook staat erin welke mogelijkheden er zijn voor het duurzaam verwarmen van onze huizen en hoe we onze omgeving kunnen aanpassen aan het veranderende klimaat. Daarbij denken we na over hoe we als regio de uitvoering aan kunnen pakken.

De REKS is echter een strategie 'op de grote lijnen'. Wat niet in de REKS staat, is waar, wanneer en hoe de strategie precies wordt uitgevoerd. Je leest er dus niet terug waar precies een windmolen terecht komt of hoe groot een zonnepark precies wordt. De daadwerkelijke uitvoering van de strategie is uiteindelijk aan de afzonderlijke gemeenten.

## Waarom werken we als regio samen?

Er is veel variatie in onze regio, zowel door de natuur als ook door de bebouwing. In de zuidelijke gemeenten hebben we de hoge zandgronden, en in het noorden de laaggelegen moerasgronden en rivieren. De beek- en dalstromen lopen daar dwars doorheen. Daarbij hebben we dichtbevolkte gebieden als Tilburg en Waalwijk, maar ook dunner bevolkte gemeenten als Heusden en Hilvarenbeek.

We hebben verder te maken met industrie, vliegvelden, landbouwgronden, (snel)wegen, recreatiegebieden en natuur. Bovendien liggen er al netwerken waar we gebruik van maken. Soms is dat zichtbaar boven de grond (de hoogspanningsleiding en transformatorhuisjes), maar vaak is het niet zichtbaar, zoals bij het warmtenet.

Bovendien zijn de gemeenten afhankelijk van elkaar. Als de zuidelijke gemeenten regen- en grondwater bijvoorbeeld beter vast weten te houden, hebben de landbouwgronden in het noorden daar tijdens droge periodes voordeel van.

Al die zaken maken dat geen twee plekken in de regio hetzelfde zijn, en dat niet elke gemeente dezelfde mogelijkheden (en wensen) heeft voor verduurzaming. Duurzaamheid en klimaat houden echter niet op bij de gemeentegrens. Door samen te werken en elkaar te helpen, kan elke gemeente een steentje bijdragen aan de energie- en klimaatopgave. Bovendien kunnen we zo de beste keuzes maken voor mens, dier en milieu.

## Levert elke gemeente dezelfde bijdrage?

We pakken de energietransitie en klimaatadaptie als regio aan, maar niet elke gemeente heeft dezelfde wensen en mogelijkheden voor de grootschalige opwek van duurzame energie en aanpassing aan klimaatverandering. Daarom kijken we in de REKS hoe elke gemeente een reële, haalbare bijdrage kan leveren aan de regionale opgave.

Dat betekent dat gemeenten die bijvoorbeeld geen windmolens kunnen plaatsen vanwege aanvliegroutes van vliegvelden, juist inzetten op zonne-energie. In gebieden waar nu nog geen goede infrastructuur ligt voor windmolens of zonneparken, werken we eerst aan nieuw bosgebied. Zodra het netwerk na 2030 wel voldoet, dan kan daar alsnog gestart worden met het plaatsen van windmolens of zonneparken. Kortom, elke gemeente levert een belangrijke bijdrage aan de opgave, die is afgestemd op de kansen en wensen die daar spelen.

## Hoe ziet de RE(K)S-besluitvorming er uit?

De RE(K)S wordt gemaakt door de gemeenten, waterschappen en provincies die samenwerken in een energieregio (zoals Hart van Brabant), maar uiteindelijk dienen alle bestuursleden en volksvertegenwoordigers akkoord te gaan met de plannen.

Afgesproken is dat de colleges van de gemeenten, het dagelijks bestuur van de provincies en het dagelijks bestuur van de waterschappen stemmen over het concept-bod dat in juni 2020 bij het rijk wordt ingediend. De gemeenteraden, gedeputeerde staten en het algemeen bestuur van de waterschappen worden wel geïnformeerd, maar hoeven nog niet te stemmen over de REKS.

Over het definitieve bod-REKS, dat in 2021 klaar is, moet door alle volksvertegenwoordigers gestemd worden. Omdat het belangrijk is om voldoende draagvlak te creëren, worden de raadsleden van de gemeenten, gedeputeerden van de provincie en algemene bestuursleden van de waterschappen ook nu al betrokken bij het proces. Dat gebeurt tijdens de regionale radenavond op 12 februari, maar de bestuurders doen dit ook lokaal.

## Wat is de rol van inwoners binnen REKS?

Allereerst worden de inwoners vertegenwoordigd door de gemeenteraadsleden, gedeputeerden van de provincie en de algemene bestuursleden van de waterschappen. Zij moeten uiteindelijk in meerderheid akkoord gaan met de plannen.

Daarbij worden inwoners ook zelf betrokken bij de REKS. Zodra de kaders van de REKS bekend zijn, geven de gemeenten hier op hun eigen manier invulling in. Dat kan allereerst door inwoners te informeren (bijvoorbeeld via de website en sociale media), maar ook door inwoners actief te betrekken of laten participeren.

## Wat is de rol van de gemeenteraad binnen de REKS?

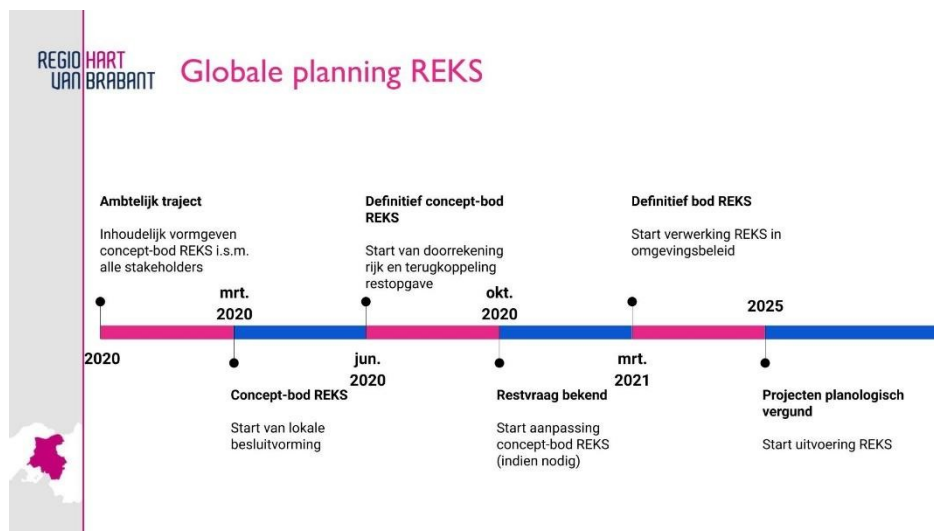
De REKS wordt op regioniveau ontwikkeld, maar de Regio Hart van Brabant heeft geen zogenaamde beslissingsbevoegdheid. Dat betekent dat alle gemeenten zelf de plannen moeten goedkeuren via het 'gemeentelijke besluitvormingsproces'. Ook de gemeenteraad heeft hierin dus een rol en dient akkoord te gaan met de plannen die in de REKS staan.

Over het definitieve bod-REKS, dat in 2021 klaar is, moet in alle gemeenten gestemd worden. Het bod dat in juni 2020 wordt ingediend bij het rijk is een concept-bod, waaraan de raden formeel geen goedkeuring hoeven te geven. Toch vinden we het belangrijk om de raadsleden nu al te betrekken bij de plannen, om draagvlak te creëren maar ook omdat we verwachten dat het definitieve bod niet wezenlijk anders zal zijn dan het concept-bod. Dat is ook de reden dat de Radenavond op 12 februari volledig in het teken zal staan van de REKS.

## Hoe ziet de REKS-planning er uit?

De RE(K)S-planning ziet er in grote lijnen voor alle regio's hetzelfde uit (zie ook de afbeelding). In de periode tot juni 2020 ontwikkelen alle regio's een concept-bod REKS, dat zij indienen bij het rijk. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) rekent de plannen vervolgens door en kijkt onder andere of zij samen komen tot de gestelde 35 terawattuur aan duurzame energie.

In oktober 2020 is de restvraag bekend en weten de regio's of hun RE(K)S voldoet of dat er nog extra plannen in moeten worden opgenomen. Aan de hand daarvan maken de regio's een definitief bod REKS, dat in maart 2021 wordt vastgesteld. Dan start ook de verwerking van de strategie in het omgevingsbeleid. Vanaf 2025 gaan de plannen van de RE(K)S'en echt worden uitgevoerd.



In de periode van maart 2020 tot juni 2020 vindt de lokale besluitvorming plaats. Dat betekent dat colleges, het dagelijks bestuur van de provincies en het dagelijks bestuur van de waterschappen de volksvertegenwoordigers dienen te informeren over de plannen. Voor de periode tot juni 2020 ziet de planning er als volgt uit:

Datum	Bijeenkomst	Datum	Bijeenkomst
21 januari	Ambtelijk werkatelier	10 maart	Stuurgroep REKS
24 januari	(Extra) algemeen bestuur	11 maart	Hart van Brabantdag (incl. poho-overleg fysiek)
29 januari	Bestuurlijk werkatelier	12 maart	Poho-overleg milieu en afval
n.n.b.	Poho-overleg milieu en afval	17 april	(Extra) algemeen bestuur
12 februari	Radenavond	13 mei	Radenavond
17 februari	Ambtelijk overleg duurzaamheid	28 mei	Poho-overleg milieu en afval
18 februari	Projectgroep REKS	4 juni	Hart van Brabantdag (incl. poho-overleg fysiek)
19 februari	Ambtelijk werkatelier	24 juni	(Extra) radenavond
20 februari	Stuurgroep REKS	10 juli	(Extra) algemeen bestuur
5 maart	Poho-overleg milieu en afval		
5 maart	Bestuurlijk werkatelier		
6 maart	Projectgroep REKS		

N.b.: in maart start ook de lokale besluitvorming

## Hoe verhoudt de REKS zich tot de andere RES'en?

Wij zijn niet de enige regio die werkt aan een regionale energiestrategie. De dertig regio's in Nederland maken elk hun eigen RES, die in juni 2020 worden ingediend bij het rijk. Samen hebben we als doel op 35 terawattuur aan duurzame energie op te wekken in 2030. Onze regio heeft besloten hiervan 1 terawattuur voor haar rekening te nemen. Daarmee leveren we een reële en haalbare bijdrage aan de energietransitie.

Nadat alle RES'en en onze REKS zijn ingediend bij het rijk, gaat het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) de plannen doorrekenen. In het najaar van 2020 is bekend of alle plannen het landelijke doel dekken of dat er een 'restopgave' is. Dan horen de regio's ook of zij nog een extra inspanning moeten doen.

## Wie betaalt de REKS?

We proberen zoveel mogelijk werk met werk te maken. Daarom is ook gekeken naar mogelijke koppelkansen. Daarnaast kijken we naar marktpartijen en maatschappelijke organisaties. Het mooie van projecten gericht op grootschalige, duurzame opwek, is uiteindelijk dat het geld kan opleveren in plaats van kosten.